

Avdelningen för resurseffektivt samhälle
Enheten för produkter
016-544 20 00
marknadskontroll@energimyndigheten.se

Uppföljning av program för marknadskontroll 2024

Uppföljning av marknadskontroll inom
ekodesign, energimärkning och däckmärkning

Förord

I Sverige är Energimyndigheten marknadskontrollmyndighet för ekodesigndirektivet, energimärkningsförordningen och däckmärkningsförordningen.

Enligt förordning (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn ska marknadskontrollmyndigheterna årligen utarbeta och genomföra program för marknadskontroll. Myndigheterna ska rapportera in dessa till Swedac som årligen ska följa upp den nationella strategin för marknadskontroll som tagits fram i enlighet med förordning (EU) 2019/1020.

Ekodesign- och energimärkningsregelverken sätter gemensamma krav för alla energirelaterade produkter på EU-marknaden. EU-kommissionen räknar med att de hittills beslutade ekodesign- och energimärkningskraven, för allt från belysning till värmepumpar, kan minska EU-ländernas primärenergianvändning med 1418 TWh per år från år 2030¹. För att dessa stora besparingar ska realiseras krävs att produkterna som säljs på EU-marknaden faktiskt uppfyller gällande krav. Varje år tillkommer det nya produktgrupper som regleras genom ekodesign- och energimärkningskrav och kraven revideras löpande. För att möta denna realitet har Energimyndigheten i högre utsträckning prioriterat kontroller som har kunnat genomföras inom ramen för EU-finansierade marknadskontrollprojekt.

Detta är Statens Energimyndighets (Energimyndighetens) uppföljning av program för marknadskontroll 2024.

¹ *Ecodesign Impact Accounting Overview Report 2023*, European Commission, October 2023 revision March 2024

Mall för myndigheternas uppföljning av program för marknadskontroll

1. Uppföljning av myndighetsspecifika mål för marknadskontroll

Syftet med marknadskontroll av ekodesign- och energimärkningskrav är att säkerställa att alla reglerade produkter på marknaden uppfyller lagstiftningens krav gällande energieffektivitet, utsläpp, funktion, resurseffektivitet, teknisk dokumentation, märkning och konsumentinformation.

Energimyndigheten har under 2024 arbetat mot myndighetens egna mål med tillsyn; att säkerställa en trovärdig, effektiv och rättssäker tillsyn. Energimyndigheten har haft en hög träffsäkerhet i sina kontroller, där i princip alla utvalda produkter och websidor har haft brister. Genomförda insatser för att förbättra processer och arbetsmetoder har ökat effektiviteten i vårt arbete.

Några andra specifika mål har inte definierats för Energimyndighetens marknadskontroll för 2024.

2. Eventuell ändring av rättslig grund

Energimyndigheten är idag utpekad marknadskontrollmyndighet för förordning (EU) 2017/1369 (energimärkningsförordningen), direktiv 92/42/EEG (gas/oljepannor) och förordning (EU) 2020/740 (däckmärkningsförordningen) genom Förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet och med kompletterande bestämmelser i lag 2018:550 och 2018:551.

Energimyndigheten är genom förordning (2016:187) enligt lag 2008:112 om ekodesign utpekad marknadskontrollmyndighet över direktiv 2009/125/EG (ekodesigndirektivet).

Ekodesigndirektivet och energimärkningsförordningen utgör ramregelverk inom vilka europeiska förordningar för olika produktgrupper tas fram och införs successivt.

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av ett femtiotal europeiska förordningar med ekodesign- och/eller energimärkningskrav för ett trettiotal produktgrupper. Dessa produktförordningar revideras löpande och nya produktgrupper tillkommer enligt Kommissionens fastställda arbetsplan. Under 2024 reviderades flera produktförordningar och flera produktgrupper fick nya eller skärpta ekodesign- och energimärkningskrav:

- **Rumsvärmare:** En ny förordning (EU) 2024/1103 gällande ekodesign för rumsvärmare som drivs av el, gas eller flytande bränslen har antagits under 2024. Den nya förordningen ställer även krav på tillhörande

separata reglerenheter. Det ställs också krav på energieffektivitet, utsläpp, reparationer och reservdelar i syfte att förlänga livslängden för produkterna. Kraven börjar i huvudsak att gälla den 1 juli 2025 och ersätter då den tidigare förordning (EU) 2015/1188.

- **Fläktar:** En reviderad förordning om ekodesign för fläktar har antagits under 2024. Kraven i den nya förordningen (EU) 2024/1834 börjar i huvudsak att gälla från 24 juli 2026 och omfattar fläktar mellan 125W och 500 kW. Kraven gäller bland annat lägsta fläkteffektivitet och vilken information som ska finnas om produkten. Det införs även krav som kan underlätta reparationer, som tillgänglighet av reservdelar. Den tidigare förordningen (EU) 327/2011 gäller fram till den 23 juli 2026.
- **Diskmaskiner:** Diskmaskiner med fler än 10 kuvert fick skärpta krav på energieffektivitet från och med den 1 mars 2024. Diskmaskiner för hushållsbruk har sedan 2021 krav på energimärkning enligt förordning (EU) 2019/2017 och ekodesignkrav enligt (EU) 2019/2022. Förordningarna omfattar även krav på tillgänglig information, att reservdelar ska finnas tillgängliga och att produkten lättare ska kunna återvinnas.
- **Kylar och frysar:** Även för kylar och frysar började skärpta krav för energieffektivitet att gälla från den 1 mars 2024. Kraven gäller bland annat kylar och frysar för hushåll, samt vinkylar. Ekodesignkraven regleras i förordning (EU) 2019/2019 och omfattar även vissa krav gällande information, funktion, reparation och återvinning. Kylar och frysar omfattas också av energimärkningskrav genom (EU) 2019/2016.
- **Belysning:** Ekodesignkrav för belysning regleras i förordning (EU) 2019/2020. Från 1 september 2024 började skärpta flimmerkrav gälla enligt tilläggsförordning (EU) 2021/341.
- **Tvättmaskiner och kombinerade tvätt/tork:** Tvättmaskiner och kombinerade tvättmaskiner med torktumlare för hushållsbruk fick skärpta energieffektivitetskrav från 1 mars 2024. Ekodesignkraven regleras i förordning (EU) 2019/2023.
- **Torktumlare:** Torktumlare för hushållsbruk fick även nya krav den 1 januari 2024 gällande energimärkningsinformation, vilket regleras i förordning (EU) 2023/2534.

Under 2024 trädde förordning (EU) 2024/994 i kraft som ställer krav på verifieringsprocessen för leverantörer i EPREL (European Product Registry for Energy Labelling). Förordningen har tagits fram under ramförordningen för energimärkning och innebär att leverantörer nu ska verifiera sig med en kvalificerad elektronisk stämpel från en betrodd tjänsteleverantör. Det finns övergångsregler om att en kvalificerad elektronisk stämpel med en annan identitetstyp än NTR (registreringsnummer ur nationellt register) är tillåtet fram till 22 april 2025, men ska uppdateras med NTR senast 22 april 2027.

Under 2024 trädde även förordning (EU) 2024/1781 om en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter (ESPR) i kraft. Förordningen ersätter ekodesigndirektivet. Alla produktförordningar under ekodesigndirektivet kommer dock att fortsätta gälla, tillsammans med relevanta delar av direktivet. Förordningen om ekodesign lägger större fokus på krav relaterade till cirkularitet och på produktens alla livscyklifaser. Förordningen breddar direktivets omfattning från att gälla energirelaterade produkter till att kunna omfatta nästan alla produkter. De produkter som inte omfattas av förordningen är bland annat livsmedel, foder, läkemedel, djur och växter. Förordningen om ekodesign är precis som ekodesigndirektivet en ramlagstiftning och produktspecifika krav kommer att regleras i produktspecifika förordningar. Ansvariga marknadskontrollmyndigheter för förordningen om ekodesign har ännu inte utsetts, men kommer att utses under 2025.

Under 2023 trädde förordning (EU) 2023/1542 om batterier och förbrukade batterier i kraft och samtidigt upphävdes det tidigare batteridirektivet. Remittering av förslag till kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier har genomförts. Energimyndigheten föreslås få ett omfattande ansvar för kontroll av produktkraven i batteriförordningen. Enligt förslaget kommer bestämmelserna att träda i kraft i augusti 2025.

3. Eventuell ändring av omvärldsbevakning och marknadsanalys

Ingen ändring av Energimyndighetens arbete med omvärldsbevakning och marknadsanalys har gjorts under 2024. Dock har ett utvecklingsarbete inletts för omvärldsbevakning och marknadsanalys kopplat till marknadskontroll, se mer under 5.1 Utveckling av omvärldsbevakning och marknadsanalys.

4. Eventuell ändring av riskbaserad metod

Ingen ändring av Energimyndighetens arbete med riskbaserad metod/riskbaserat urval har gjorts under 2024.

5. Uppföljning av marknadskontrollaktiviteter

5.1 Omvärldsbevakning och marknadsanalys

Energimyndighetens egna insatser

Energimyndigheten startade under 2022 ett arbete med att förbättra sin omvärldsbevakning och sina marknadsanalyser, för att säkerställa att fokus ligger på rätt aktiviteter inom marknadskontrollen. Detta arbete fortsatte även under 2024. Syftet med förbättringsarbetet har varit att skapa bättre underlag för prioritering och beslut kring vilka produkter som ska kontrolleras, vilket bland annat omfattat att förbättra myndighetens kunskap om produkters egenskaper, produktmarknader, leverantörskedjor och säljkanaler. Förbättringsarbetet har lett till att myndigheten har bättre koll på det interna informationsläget.

Energimyndigheten har som målsättning att göra träffsäkrare prioriteringar och urval i kommande marknadskontroller, för att på så sätt få en ännu större effekt av kontrollerna. Målet med marknadskontrollen är alltid att få bort produkter som inte uppfyller gällande krav från marknaden och att EU kan tillgodoräkna sig de energibesparingar som en reglering via ekodesign och energimärkning förväntas ge.

Under 2024 gjordes också en omprioritering av Energimyndighetens arbete med omvärldsbevakning och marknadsanalys till att fokusera mer på att systematiskt inlemma den interna kunskapen i arbetet och bättre nyttja de interna resurserna och kompetenserna i första hand, och att använda konsulter i andra hand för att komplettera information vid behov. Denna omprioritering ledde till att planeringen om att analysera marknaden för en utvald produktgrupp under 2024 föll bort. Under kommande år kommer fokus i stället vara på att systematiskt utnyttja Energimyndighetens interna kompetens inom respektive produktområde.

EEPLIANT3

Myndigheten har genom sitt deltagande i europeiska marknadskontrollprojekt (EEPLIANT) de senaste åren fått en förbättrad bild av den europeiska marknaden och hur andra marknadskontrollmyndigheter i Europa arbetar. Under 2024 inhämtades lärdomar och inspiration bland annat från arbetet och resultaten av EEPLIANT3 som efter 5 år avslutades i mars 2024.

Myndighetssamverkan

Inspiration och bidrag till arbetet med omvärldsbevakning och marknadsanalys har Energimyndigheten fått genom fortsatt aktivt deltagande i Marknadskontrollrådet och speciellt genom det forum för omvärldsbevakning och marknadsanalys som startade under 2024. Under året deltog Energimyndigheten i arbetsgruppsmöten inom forumet, samt i konferens som arrangerades för medlemmar i omvärldsforumet och Marknadskontrollrådet. Energimyndigheten har också aktivt deltagit i Marknadskontrollrådets grupp för ICSMS, vilket inneburit arbetsgruppsmöten, samt workshop kopplat till Kibana.

Genom deltagandet har Energimyndigheten fått intressant input till internt arbete, kontakter med andra myndigheter och information om vad andra myndigheter gör inom området samt möjlighet att skapa kontakter för vidare diskussion vid behov.

5.2 Kontroll av e-handel

E-handeln har blivit en allt större kanal för försäljning och marknadsföring inom många produktsegment. Energimyndigheten har sedan lagkrav trädde i kraft 2015 arbetat med marknadskontroll av energimärkning på internet och upprepat sett utbredda brister gällande den information som enligt energimärkningskrav ska finnas vid försäljning på internet.

Energimyndighetens egna insatser

Arbete med kontroller av webbutiker var fortsatt prioriterat under 2024. Under 2024 vidareutvecklade Energimyndigheten sin interna process för kontroll av webbutiker med målet att effektivisera marknadskontrollen. Under året fortsatte Energimyndigheten sitt arbete med att jobba vidare med pågående ärenden och avsluta äldre ärenden mot återförsäljare som bedriver e-handel i syfte att kunna frigöra resurser för att starta, driva och slutföra nya ärenden under kommande år. Genom att fortsätta kontrollera webbutiker räknar Energimyndigheten med att få en god effekt på marknaden relaterat till nedlagda resurser.

I konkreta antal startades 4 nya ärenden mot återförsäljare som bedriver e-handel under 2024, samtidigt som 8 ärenden avslutades under samma period. Genom att webbutiker har korrekt energimärkning så kan webbkunden välja produkter efter energiprestanda och därmed minska sin egen energianvändning och i förlängningen bidra till EU:s energi- och klimatmål.

Genom fortsatt kontroll av webbutiker har Energimyndigheten under året samtidigt fått utökad erfarenhet av EPREL (European Product Registry for Energy Labelling). Alla leverantörer av energimärkta produkter måste registrera sina modeller i EPREL-databasen innan de kan säljas i EU. Under kontroller av energimärkta produkter i webbutiker har Energimyndigheten inhämtat kunskap om de produkter som finns registrerade i databasen, samt fått kunskap om eventuella brister i registreringar av produkter i databasen.

EEPLIANT3

Sedan 2019 har Energimyndigheten deltagit i det EU-gemensamma marknadskontrollprojektet EEPLIANT3, vilket avslutades i mars 2024. I projektet har Energimyndigheten deltagit i flera produktspecifika arbetspaket som inkluderat olika produktgrupper (rumsvärmare, luftkonditionering, ventilationsenheter, ackumulatortankar och varmvattenberedare), inom vilka det gjordes kontroller av produkter som säljs via e-handel, samt kontroll av energimärkning och information som ska tillhandahållas online i webbutiker. Under 2024 har Energimyndigheten fortsatt arbete med att avsluta ärenden inom EEPLIANT3. Inom ramen för projektet har Energimyndigheten gjort kontroller av sammanlagt 34 webbutiker.

Totalt för hela EU-projektet genomfördes kontroller av 46 webbsidor inom produktgruppen rumsvärmare och 95 webbsidor inom luftkonditionering. Motsvarande siffror för ventilationsenheter var 51 och för ackumulatortankar och varmvattenberedare 81 webbsidor. Kontrollerna som gjorts visar på många brister av varierande allvarlighetsgrad avseende regelefterlevnaden för de aktuella produkterna, bland annat saknades energimärkning, produktinformationsblad eller på annat sätt felaktig produktinformation. För produktgrupperna rumsvärmare, luftkonditionering, ackumulatortankar och varmvattenberedare hade 100% av webbsidorna brister. För ventilationsenheter hade 46 av 51 webbsidor brister. Tack vare de åtgärder som vidtogs inom projektet har rättelser och förbättringar av webbsidorna gjorts av ansvarig aktör.

EEPLIANT4

Under 2024 startade det EU-gemensamma marknadskontrollprojektet EEPLIANT4 som sträcker sig till 2029. Inom projektet utförs fortsatta kontroller av produkter som säljs via e-handel, samt kontroll av energimärkning och information som ska tillhandahållas online i webbutiker. I de arbetspaket som Energimyndigheten deltar i kontrolleras följande produktgrupper:

- Kyl- och frysprodukter (startade under 2024)
- Produkter för luftvärme och – kyla, processkylaggregat av högtemperaturstyp och fläktkonvektorer (startar 2026)

Nordsyn

Energimyndigheten har tillsammans med övriga länder i det nordiska samarbetet Nordsyn (finansierat av Nordiska ministerrådet) utvecklat ett sk webcrawlverktyg under namnet NordCrawl. Applikationen kan hämta data från ett stort antal websidor, till exempel webbutiker, för förutbestämda produktkategorier och parametrar. Genom att använda en webcrawler kan marknadskontrollen bli mer effektiv, då applikationen systematiskt kan gå igenom en stor mängd data. Under 2024 fortsatte arbetet med att identifiera användningsområden och anpassa webcrawlern för att bättre passa behoven vid marknadskontroll av e-handeln (se även avsnitt 5.4 Ny teknik).

5.3 Metodutveckling

Under 2024 har Energimyndigheten internt arbetat med att utveckla processen för marknadskontroll. Myndigheten har en modell för att ta fram tillsynsprocesser vars riktlinje reviderades under våren 2023 med en förenklad processmetodik, ett nytt målgruppsanpassat utbildningskoncept samt tydligare roller och ansvar. Den förenklade processmetodiken består fyra steg: 1) Initiera, 2) synliggöra, 3) lansera och 4) etablera och utveckla, där målet är att snabbare implementera och tillgängliggöra processerna samt snabbare komma i gång med arbetet med ständiga förbättringar.

Energimyndigheten har under 2024 fokuserat på årsplanering och prioritering. I detta har det ingått metodutveckling och att praktiskt utveckla processen och då specifikt handläggningen av ärenden kopplat till e-handeln. Under 2024 vidareutvecklade Energimyndigheten sin interna process för kontroll av webbutiker med målet att effektivisera marknadskontrollen och ta fram ett bättre stöd i handläggningen av ärenden.

Internt på Energimyndigheten pågår ett arbete med anpassning och övergång till nytt handläggarstöd (IT-system). Under 2023 påbörjades arbetet med att anpassa systemet till marknadskontrollens processer och metoder för att på sikt flytta marknadskontrollärenden dit. Under 2024 fortsatte detta arbete.

Energimyndigheten har sedan tidigare startat ett arbete med att förbättra sin omvärldsbevakning och sina marknadsanalyser, för att få bättre kännedom om marknaden och kunna göra träffsäkrare prioriteringar och urval i kommande marknadskontroller. Detta för att på sikt få en ännu större effekt av marknadskontrollerna. Detta arbete fortsatte även under 2024 (Se mer under avsnitt 5.1).

Genom att delta i olika projekt och arbetsgrupper inhämtar vi lärdomar och inspiration till arbetet med den egna metodutvecklingen. I det interna arbetet utvärderar vi och utvecklar löpande förbättringar och nya verktyg för att få ett mer strukturerat arbetssätt och träffsäkrare metoder.

5.4 Ny teknik

IT-verktyg och den tekniska utvecklingen av produkter förändrar förutsättningarna för arbetet med marknadskontroll. Några exempel på IT-verktyg som utvecklats de senaste åren och som är av betydelse för marknadskontrollen av energirelaterade produkter är:

EPREL

De europeiska marknadskontrollmyndigheterna för energimärkning har tillgång till produkt databasen EPREL. Alla modeller av produkter som omfattas av krav på energimärkning ska finnas registrerade och ha dokumentation i form av energimärkningsetikett, produkt-informationsblad och teknisk dokumentation inklusive styrkande dokumentation uppladdad i databasen. En förutsättning för att aktörer ska kunna göra rätt är att de förstår vad och hur de ska göra. Under 2024 har Energimyndigheten fortsatt arbetet med att öka användningen av EPREL hos näringsidkare i samband med att vi informerar om näringsidkares skyldigheter i den marknadskontroll som genomförs. Generellt ser Energimyndigheten att följsamheten av näringsidkare att ladda upp information i EPREL är av varierande kvalitet.

Effekterna av att Energimyndigheten ökar användningen av EPREL för att ta del av teknisk dokumentation är sparad tid och minskad uppgiftslämnarbörda för ansvarig importör/leverantör. Aktörerna måste dock fortfarande kontaktas då kontroller av ekodesignkrav görs, eftersom det endast är dokumentation gällande krav enligt energimärkningsförfordningar som ska finnas tillgängliga i EPREL.

NordCrawl

Energimyndigheten har under cirka 10 års tid deltagit i det nordiska samarbetet Nordsyn och gjorde så även under 2024. Energimyndigheten har tillsammans med övriga länder i det nordiska samarbetet Nordsyn (finansierat av Nordiska ministerrådet) utvecklat ett sk webcrawlverktyg under namnet NordCrawl. Applikationen kan hämta data från ett stort antal websidor, till exempel webbutiker, för förutbestämda produktkategorier och parametrar. Ett utökat användande av Nordcrawl syftar till att bidra till att effektivisera Energimyndighetens arbete med marknadskontroll. Under 2024 fortsatte arbetet med att identifiera användningsområden och anpassa webcrawlern för att bättre passa behoven vid marknadskontroll av produkter som säljs via e-handel. Vidare gjordes en utvärdering av träffsäkerheten på önskade funktioner och användningsområden av webcrawlern. Inspiration och bidrag till utvärderingen fick Energimyndigheten genom samarbete med den irländska myndigheten SEAI (Sustainable Energy Authority of Ireland).

5.5 Samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter och Tullverket

Under 2024 har Energimyndigheten inte haft några strukturerade samarbeten med Tullverket. Under året avslutades ett ärende som inletts efter information från Tullverket om produkter med brister, men inga nya ärenden har startats.

5.6 Samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter

Energimyndigheten har deltagit aktivt i den nationella samverkan inom marknadskontrollrådet som pågått under 2024, både i marknadskontrollrådet och i flertalet av de underliggande arbetsgrupperna. Syftet har varit att främja ett gott samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter. Energimyndigheten deltog i följande arbetsgrupper under 2024:

- Forum för omvärldsbevakning och marknadsanalys
- Utbildningar och administratörsträffar gällande ICSMS

Arbetet har bland annat bestått av fysiska och digitala möten för erfarenhet- och kunskapsutbyte med andra marknadskontrollmyndigheter angående processen för marknadskontroll. Genom deltagande i marknadskontrollrådet har Energimyndigheten kunnat ta del av andra marknadskontrollmyndigheters erfarenheter och kunskaper i Sverige, vilket gett bättre förutsättningar för att kunna öka effektiviteten och trovärdigheten av den egna marknadskontrollen.

Utöver ovanstående ingår också Energimyndigheten i den arbetsgrupp som ska arbeta fram ett nytt förslag för nästa nationella marknadskontrollstrategi för perioden 2026–2029. Arbetet startade under 2024 och ska genomföras till och med den 31 december 2025.

Energimyndigheten har även utbytt erfarenheter med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Post -och telestyrelsen (PTS) gällande arbete med marknadskontrollen och dess process.

Energimyndigheten driver sedan många år ett myndighetssamarbete kopplat till arbetet med ekodesigndirektivet och energimärkningsförordningen där ett antal berörda myndigheter kontinuerligt möts. Samarbetet är i stor utsträckning fokuserat på utvecklingen av nya och reviderade krav, men är viktigt även för marknadskontrollarbetet. Under 2024 har gruppen informerats om förslag för aktuella produktgrupper, till exempel hällar, köksfläktar, torktumlare, laddare för elfordon, ventilationsenheter och datorer.

5.7 Samarbete med andra medlemsstater

EEPLIANT (Deltagande medlemsstater: AT, BE, HR, CY, CZ, DK, FR, DE, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PT, SI, ES, SE, samt Turkiet)

Under EEPLIANT1, EEPLIANT2, EEPLIANT3 och EEPLIANT4(Energy Efficiency Compliant Products) har Energimyndigheten tillsammans med andra myndigheter inom EU utvecklat bästa praxis inom marknadskontroll av ekodesign och energimärkning. Deltagande i europeiska marknadskontrollprojekt innebär finansiering via EU-medel och möjliggör utökad ambitionsnivå. Projektens syfte är att genom koordinerade insatser stärka marknadskontrollen genom bland annat erfarenhetsutbyte, harmonisering av tolkningar och tillämpningar. Vi kan också samarbeta vid urval av produkter för kontroll och enklare ta del av varandras resultat.

EEPLIANT3

Energimyndigheten har sedan 2019 deltagit i det EU-gemensamma marknadskontrollprojektet EEPLIANT3 som avslutades i mars 2024. I projektet har Energimyndigheten deltagit i det horisontella arbetspaketet för ledning och kommunikation (WP1), utveckling och implementering av IT-verktyg som stöd för marknadskontroll (WP2), förstärkt samarbete med tullmyndigheter (WP3) samt träning och utbyte (WP5). Energimyndigheten har också deltagit i produktspecifika arbetspaket som genomfört marknadskontrollaktiviteter avseende luftkonditioneringsapparater, varmvattenberedare och

ackumulatortankar, ventilationsenheter och rumsvärmare (bl.a. kaminer och elradiatorer).

Inom EEPLIANT3 har Energimyndigheten genomfört kontroller genom provningar, dokumentkontroller och kontroller av webbsidor. Kontrollerna ledde till att totalt 82 ärenden startades mot ekonomiska aktörer som tillverkat, importerat eller sålt produkter med brister på den svenska marknaden. I slutet av 2024 pågick fortfarande nio ärenden. I övriga ärenden har rättelse skett, bland annat genom att korrigera bristfällig energimärkningen på webben eller komplettera bristfällig/ saknad dokumentation. Två provningsärenden ledde till att produkterna togs bort från den svenska marknaden på grund av tekniska brister. Resultaten från EEPLIANT3 visar på omfattande brister och ett stort behov av fortsatt marknadskontroll.

EEPLIANT4

I maj 2024 startade marknadskontrollprojektet EEPLIANT4. Detta projekt löper till och med 2029. 28 organisationer från 22 medlemsstater deltar i projektet och projektbudgeten ligger på 8 miljoner euro. Projektet omfattar åtta olika produktrelaterade arbetspaket samt fyra horisontella arbetspaket. Energimyndigheten deltar i de horisontella arbetspaketen för ledning och kommunikation (WP 1), utbildning och studiebesök (WP 10), samt nya problem och utmaningar (WP 11). Energimyndigheten deltar även i de produktrelaterade arbetspaketen för kyl- och frys produkter (WP 2), samt produkter för luftvärme och – kyla, processkylaggregat av högtemperaturstyp och fläktkonvektorer (WP 8). Projektet omfattar dokumentkontroller, webbkontroller och provningar.

JACOP2024

Under 2024 gick Energimyndigheten in i projektet JACOP2024 som är finansierat av EU-kommissionen. Projektet omfattar 17 produktrelaterade arbetspaket, där Energimyndigheten deltar i arbetspaketen för kyl- och frysprodukter med direktförsäljningsfunktion (PSA 11) och elektriska motorer (PSA 12). Dessa arbetspaket pågår till slutet av 2025 och omfattar provning och viss dokumentkontroll.

Syftet med insatsen är att öka antalet marknadskontrollprovningar av energirelaterade produkter i Europa, samt att identifiera produkter som inte uppfyller gällande lagkrav och säkerställa att ekonomiska aktörer vidtar lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister. Projektet syftar också till att främja samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter och genom kunskapsdelning bidra till en säkrare inre marknad. Genom projektet kan marknadskontrollen och effekterna bli mer omfattande än om Energimyndigheten enskilt arbetar på egen hand på nationell nivå.

AdCo

Myndigheterna i olika EU-medlemsstater som ansvarar för marknadskontroll av ekodesign och energimärkning, samt energimärkning av däck, och representanter från EU-kommissionen samarbetar inom s.k. administrative cooperation (ADCO)-grupper, i vilka Energimyndigheten deltagit aktivt under 2024. Två gånger per år samlas grupperna i möten som syftar till att verka för en europeisk samsyn kring tolkning och tillämpning av de relevanta

lagstiftningarna. Bland annat diskuteras s.k. "grey areas", dvs. områden där lagstiftningen är otydlig. Frågeställningar och diskussioner fångas upp av EU kommissionen som löpande uppdaterar sina FAQ-dokument som finns tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Den 9–10 april 2024 var Energimyndigheten värd för det årliga fysiska AdCo-tyremötet som handlade om EU:s förordning om märkning av däck 2020/740. På dessa möten diskuterade EU:s marknadskontrollmyndigheter bland annat hur förordningen fungerar i verkligheten och andra pågående projekt. EU-kommissionen informerade om utvecklingen av information angående hur många mil ett däck kan användas som kan inkluderas på etiketten för märkning av däck.

Nordsyn (Deltagande medlemsstater: DK, FI, SE, samt NO och IS)

Nordsyn är ett program för policy- och marknadskontrollmyndigheter i de nordiska länderna, finansierat av det Nordiska ministerrådet. Syftet med programmet är att stödja de nordiska konsumenterna och tillverkarna samt myndigheterna i uppföljning av ekodesign- och energimärkningskrav. Myndigheterna träffades löpande under 2024 och samarbetet förväntas likrikta tillämpningen av reglerna och att samarbeta runt gemensamma marknadsaktörer. Under 2024 startades ett gemensamt marknadskontrollprojekt för provning av luftvattenvärmepumpar (LVVP) som fortsätter under 2025.

Under 2024 arbetade Energimyndigheten med att utvärdera NordCrawl gällande dess träffsäkerhet och hur Energimyndigheten skulle kunna använda verktyget i marknadskontrollarbetet. Utvärderingar av verktyget gjordes både internt, samt tillsammans med Irland. Viss utvärdering gjordes även inom Nordsyn-samarbetet.

Baton i ICSMS

Energimyndigheten har under 2024 tagit emot ett ärende via Baton-funktionen i ICSMS från Belgien gällande en induktionshäll. Energimyndigheten har också under året skickat i väg två ärenden via Baton-funktionen i ICSMS till Bulgarien och Italien gällande varmvattenberedare. Det här visar att systemen för samarbete fungerar och ger förutsättningar för lika villkor på hela EU:s marknad.

Besök för erfarenhetsutbyte i Danmark

Under april månad var Energimyndigheten på besök i Danmark hos Energimyndighetens systemmyndighet tillsammans med andra nordiska kollegor. Syftet med aktiviteten var att dela erfarenheter och kunskap med varandra gällande arbetssätt, kommunikation och IT-verktyg.

5.8 Utbildnings- och informationsinsatser

För att lagkraven ska få full effekt måste de följas av aktörerna, vilket kräver att aktörerna har god kännedom om kraven. En synlig marknadskontroll kan ha en reglerande effekt i sig, eftersom information om kontrollen både motiverar fler aktörer att säkerställa att kraven efterlevs samt ger information om gällande lagkrav. Det kan också leda till bättre dialog med berörda aktörer om krav som de behöver efterleva.

Energimyndighetens webbplats

Under 2024 påbörjades ett internt arbete med utveckling och uppdatering av informationssidorna för marknadskontroll på Energimyndighetens webbplats som ett steg i att ytterligare förbättra synligheten av marknadskontrollen, samt tydliggöra information mot aktörer. Arbeta med att uppdatera, kvalitetssäkra och säkerställa mer långlivat innehåll har genomförts under perioden.

Nyhetsbrev

Energimyndigheten har också under 2024 fortsatt att kommunicera marknadskontrollaktiviteter genom nyhetsbrevet för ekodesign och energimärkning. Under 2024 gav Energimyndigheten ut sex nyhetsbrev. Genom dessa kommunicerades bland annat information om nya och gällande ekodesign- och energimärkningskrav, reviderade och nya förordningar om ekodesign eller energimärkning, aktuella studier som syftar till att undersöka möjlighet och lämplighet att införa krav på ekodesign och/eller energimärkning av nya produktgrupper, studier från EU-kommissionen, inbjudan till samråd och studiemöten inom EU-kommissionen, samt inbjudan till branschmöten som hållits av Energimyndigheten.

Branschmöten

Energimyndigheten arbetar löpande med att informera och inhämta synpunkter från berörda branscher om befintliga ekodesign- och energimärkningskrav, samt krav som är under utveckling. Som ett led i det arrangerade Energimyndigheten under 2024 möten med inbjudna branscher. De produktgruppsspecifika branschmötena fokuserade bland annat på ugnar, hållar, köksfläktar, torktumlare, datorer och transformatorer. Energimyndigheten deltog även och informerade om aktuella frågor och förslag till krav vid branschmöten arrangerade av externa parter.

Presentation om Energimyndighetens marknadskontroll

Efter förfrågan från PTB/Tyskland och tyska motsvarigheten till SIDA höll Energimyndigheten en presentation den 29 februari 2024 om sitt arbete med marknadskontroll. Presentationen riktade sig mot aktörer i Sydamerika och innefattade Energimyndighetens ansvar, arbete och utveckling av marknadskontroll, samt exempel på kontrollmetoder och provningar.

Konferens – Din produkt, ditt ansvar

Den 4 oktober 2024 deltog Energimyndigheten i en återkommande konferens som arrangerad av myndigheterna i Marknadskontrollrådet. Temat för årets konferens var e-handel och produktsäkerhet. Energimyndigheten höll en presentation om kraven som ställs på energimärkning och information som ska tillhandahållas online i webbutiker.

För 2024 planerades ytterligare informationsinsatser genom kommunicerande av resultat från kontroller som genomförts inom de EU-projekt som Energimyndigheten deltar i, bland annat EEPLIANT3 som formellt avslutades i mars 2024. Dock erhöll Energimyndigheten slutrapporten i början av 2025. Resultaten kommer därför att kommuniceras under 2025.

5.9 Barn och unga

Inga aktiviteter har genomförts under 2024 för att öka kunskapen specifikt hos barn och unga.

5.10 Övriga genomförda marknadskontrollaktiviteter inklusive prestation:

Energimyndigheten har under senare år mottagit ett ökat antal reaktiva anmälningar gällande produktgruppen fastbränsleprodukter och den har därför utgjort extra fokus under 2023–2024.

Under 2024 hanterades de reaktiva ärenden som inkommit till myndigheten relaterat till fastbränslepannor (samt även övriga reaktiva ärenden). Energimyndigheten har även förberett underlag för en riktad informationsinsats till återförsäljare, tillverkare och importörer av fastbränslepannor som kommer att genomföras under 2025.

Under 2024 genomfördes också marknadskontrollprovningar av 2 fastbränslepannor, där urval bland annat baserats på inkomna anmälningar. Analys av resultaten är pågående. Handläggning av ärenden kopplat till resultaten av dessa provningar kommer fortgå under 2025.

Till följd av Energimyndighetens deltagande i EU-projektet EEPLIANT3 och arbetspaket WP12 för rumsvärmare (inkluderar bl a kaminer och elradiatorer) genomfördes också uppföljande marknadskontrollprovningar av 2 kaminer under 2024, som en egeninitierad insats av Energimyndigheten. Detta utöver de 4 kaminmodeller som provades inom EEPLIANT3. Arbetet med att driva eventuella ärenden som resultat av provningarna kommer genomföras under 2025.

6. Genomfört samarbete

Energimyndigheten har inte haft några övriga samarbeten under 2024.

7. Resurser

Energimyndigheten genomför sin marknadskontroll i hög grad genom samarbeten med andra medlemsstater. Därmed finansieras marknadskontrollen som Energimyndigheten bedriver både via Energimyndighetens budget och av externa medel såsom finansiering genom EU-projekt och nordiska projekt. Både arbetstid och kostnader för inköp och provning av produkter finansieras delvis via externa medel. Energimyndigheten redovisar uppgifter för både egenfinansierad och externt finansierad marknadskontroll för att inte relationen mellan graden av marknadskontrollaktiviteter som vi rapporterar och kostnaderna i tid och pengar ska bli skev. Omfattningen av den marknadskontroll Energimyndigheten genomfört under de senaste åren har möjliggjorts genom samarbete med andra medlemsstater.

Utfall budget (årlig budget, exklusive personalkostnader)

Energimyndighetens totala kostnader för marknadskontroll 2024 uppgick till ca 2 551 000 kr. Av dessa omfattade ca 2 139 000 kr infrastruktur (hyra, underhåll, vatten-, energi- och bränslekostnader), overhead (finansiell service, rättslig, konsult och rådgivning), IT infrastruktur (Inköp av data, datahantering, mjukvara, underhåll av IT-system).

Ca 294 000 kr var kopplat till inköp och provning av fastbränslepannor, samt ca 81 000 kr kopplat till övrig marknadskontroll inklusive utveckling av digitala verktyg.

ca 37 000 kr var extern finansiering kopplat till europeiska samarbetsprojekt.

Den preliminära budgeten i det årliga programmet för 2024 uppskattades till totalt 920 000 kr (exklusive personalkostnader). Anledningen till differensen är att kostnaderna för infrastruktur, overhead och IT infrastruktur felberäknades, vilket bidrar till skillnaden mellan budget och utfall.

Utfall personal (antal årsarbetskrafter)

Marknadskontrollarbetet bedrivs på enheten för produkter med stöd från myndighetens Testlab. I det årliga programmet för marknadskontroll 2024 angavs att Energimyndighetens marknadskontroll bedömdes bedrivas av ca 7 årsarbetskrafter. Under 2024 upptog arbetet med marknadskontroll cirka 4,7 årsarbetskrafter. Anledningen till differensen är uppsägningar samt att planerade rekryteringar försenades.

Delar av arbetstiden har finansierats via EU-medel.